

Nr 233.

*Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med tillkännagivande, att i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln be-
bådad framställning om anslag för budgetåret 1923—1924
för bekämpande av arbetslösheten icke kommer att före-
läggas riksdagen; given Stockholms slott den 17 maj 1923.*

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed giva riksdagen tillkänna, att Kungl. Maj:t icke kommer att till nu pågående riksdag avlåta proposition i det under punkten 20 i femte huvudtiteln av statsverkspropositionen omförmälda ärendet angående anslag för budgetåret 1923—1924 för bekämpande av arbetslösheten, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behöva beräknas å staten för nämnda bud-
getår.

G U S T A F.

G. Malm.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
17 maj 1923.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena HEDERSTIERNA,
statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDS-
BERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför
chefen för socialdepartementet, statsrådet Malm, följande:

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl.
Maj:t under femte huvudtiteln, punkten 20, på hemställen av min före-

trädare i ämbetet föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas i ämnet, för bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1923—1924 beräkna ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Till stöd för berörda hemställan hade föredragande departementschefen anfört, bland annat, att det enligt hans mening icke vore möjligt att redan då göra några fullt tillförlitliga beräkningar angående arbetsmarknadens läge under fortsättningen av vintern än mindre om dess förändringar under hela det ifrågavarande budgetåret. Han anhölle därför att senare under nu innevarande riksdag få förelägga Kungl. Maj:t förslag i ämnet och därvid tillika lämna närmare redogörelse för den under år 1922 bedrivna verksamheten för arbetslöshetens bekämpande. En nödig försiktighet syntes emellertid bjuda att, i avbidan på frågans slutliga behandling, å riksstaten beräkna ett anslag för arbetslöshetens bekämpande å förslagsvis 5,000,000 kronor.

Statens
arbetslöshets
kommissions
redogörelse
för 1922.

Då jag nu har att anmäla förevarande ärende till närmare prövning, torde jag till en början få återgiva statens arbetslöshetskommissions redogörelse för sin verksamhet under år 1922. Kommissionen har i skrivelse den 14 december 1922 anfört följande.

I sina månadsrapporter har kommissionen haft tillfälle att meddela, hurusom arbetslösheten hastigt stegrades efter den 1 januari 1922, för att i slutet av samma månad nå sitt hittillsvarande maximum med ett beräknat antal av 163,000 arbetslösa i hela landet. Hjälpverksamheten för de arbetslösa nådde sin största omfattning vad beträffar antalet understödda i slutet av februari, då i runt tal 65,000 personer erhöilo understöd, samt vad beträffar statliga nödhjälpsarbeten i slutet av mars, då vid 606 dylika arbeten bereddes sysselsättning för omkring 31,500 personer. Under mars och april inträffade emellertid en tydlig förbättring, i det att den 30 april 1922 hela antalet arbetslösa uppskattades till 125,000, av vilka 53,000 voro understödda och 24,000 anställda vid 669 statliga nödhjälpsarbeten. Huruvida denna ljusning härledde sig från en begynnande konjunkturförbättring eller övervägande berodde på vårsäsongens inträde, kunde på dåvarande tidpunkt icke med säkerhet bedömas. Läget på den svenska arbetsmarknaden var i varje fall enastående ogynnsamt med hänsyn till årstiden, och då utsikterna för framtiden alltjämt måste betecknas som synnerligen ovissa, fann sig 1922 års riksdag böra godkänna den plan för arbetslöshetshjälpens fortsatta bedrivande, som framlagts i propositionerna nr 11 och 12, samt beviljade såsom reservationsanslag, med inräknande av tidigare under riksdagens lopp till Kungl. Maj:ts förfogande ställda förskott, oavkortat de för sagda hjälpplans genomförande under år 1922 äskade medlen på sammanlagt 70,000,000 kronor, liksom ock de på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 äskade 5,000,000 kronor. För statsbeställningar och de affärsdrivande verkens kristidsarbeten beviljades samtidigt 27,000,000 kronor, varav 12,000,000 som lånemedel.

Med den vidgade omfattning, som det allmännas hjälpverksamhet till följd av arbetslöshetens starka stegring erhöi under de första månaderna av år 1922, hade den i propositionen nr 11 framlagda hjälpplanen, som låg till grund för där äskade anslagsbelopp, blivit väsentligen överskriden. Vid sådant förhållande såg sig arbetslöshetskommissionen nödsakad att vidtaga åtgärder för den ursprungliga hjälpplanens genomförande. Kommissionen utgick därvid från en princip, som redan blivit tillämpad under sommarhalvåret 1921 och som även tagit sig uttryck i den ovannämnda propositionens beräkningar, nämligen att hjälpverksamheten under den blidare årstiden skulle avsevärt begränsas med hänsyn till att arbetstillfällena under sommaren äro talrikare än under vintern. Kommissionen avstängde därför tills vidare från understöd och nödhjälpsarbete dels lantarbetare och andra grovarbetare på landsbygden, även sådana med försörjningsplikt, från olika tidpunkter efter den 1 maj 1922, dels ock övriga, icke försörjningspliktiga arbetslösa senast den 1 juni 1922.

Under försommaren blev det uppenbart, att lättnaden på arbetsmarknaden icke enbart var en säsongföreteelse, utan att en verklig förbättring ägt rum i det ekonomiska läget. Särskilt påfallande blev livaktigheten inom trävaruindustrierna och byggnadsverksamheten, sedan där uppkomna arbetstvister blivit bilagda.

Då ställningen på arbetsmarknaden under sommarens lopp alltmer förbättrades, med undantag dock för de mellansvenska malmgruvorna och järnbruken samt för den mekaniska verkstadsindustrien och yrkesgruppen affärsanställda, ansåg sig kommissionen kunna taga ännu ett steg i riktning mot den kontanta understödsverksamhetens avveckling samt föreskrev i mitten av juli, att understödsverksamheten från och med 1 augusti 1922 skulle fullständigt upphöra. Samtidigt medgav kommissionen övriga arbetslösa, vilka prövades vara i behov av fortsatt hjälp från det allmänna, tillträde till de statliga nödhjälpsarbetena i mån av tillgång på lediga platser vid dessa. Lantarbetare och byggnadsarbetare utslötos på grund av rådande högsäsong på dessa yrkesområden från all statlig hjälp. Därjämte bestämdes att vid uttagning av kvalificerade icke familjeförsörjare till statligt nödhjälpsarbete företräde skulle lämnas åt sådana arbetslösa, som haft sin senaste, mera varaktiga anställning inom gruv-, bruks-, verkstadsindustrierna samt åt affärsanställda.

Fastän sålunda tillträdet till de statliga nödhjälpsarbetena underlättades för kvalificerade arbetslösa, vilket var motiverat även med hänsyn till önskvärdheten att få dessa arbeten snarast möjligt fullbordade, visade det sig likväl svårt för kommuner med ett större antal arbetslösa inom de nyss angivna näringsgrenarna att helt undvara kontant understödsverksamhet, varför kommissionen också sedermera, efter särskild ansökan, medgivit 51 kommuner rätt att med statsbidrag bedriva understödsverksamhet för arbetslösa familjeförsörjare, tillhörande sistnämnda yrkeskategorier. Å andra sidan har kommissionen från och med den 15 november 1922 på grund av skogsarbetssäsongens inträde avstängt skogsarbetare i hela landet från statliga nödhjälpsarbeten.

Förändringarna i arbetslösheten och omfattningen av den statliga hjälpverksamheten belysas av bilagda tabell, vars siffror äro hämtade från arbetslöshetskommissionens månatliga rapporter.*)

Av tablan framgår, att tyngdpunkten av de statliga hjälpåtgärderna alltmera förlagts till nödhjälpsarbetena. Såsom arbetslöshetskommissionens verkställande

*) Tabellen är såsom bilaga A fogad vid denna skrivelse till riksdagen.

organ för dessas utförande fungera alltjämt *Södra Sveriges statsarbeten* i Göteborg och *Norrlands statsarbeten* i Umeå under ledning av var sin, av Kungl. Maj:t utsedda arbetsdirektion. De statliga nödhjälpsarbetena hava under året bedrivits under de former och på de villkor, kommissionen i tidigare framställningar ingående skildrat, och vilka vunnit statsmakternas godkännande. Beträffande de olika slag av arbeten, som under innevarande år utförts genom statsarbetena, må nämnas ny- eller ombyggnad av allmänna vägar, järnvägsbyggen, gatuarbeten, utdiknings- och vattenregleringsarbeten samt kanalgrävningar, röjnings-, diknings- och vägarbeten samt skogsplanteringar å marker, stående under domänstyrelsens, skogsvårdsstyrelsers och skogssällskapets vård, planeringsarbeten för idrottsplatser, skjutbanor, kasernområden, flygfält, parker och kyrkogårdar, arbeten för hamnanläggningar, arbeten för kolonatupplätelser, flottledsarbeten, byggnadsarbeten, däribland en sjukhusbyggnad. Under året hava statsarbetena sålunda bland annat färdigställt icke mindre än omkring 960 kilometer nyanlagda eller ombyggda allmänna vägar.

Vid valet av arbeten har kommissionen givetvis varit i hög grad bunden av de olika hänsyn, vilka deras bedrivande såsom nödhjälpsarbete påkalla. Exempel på dylika hänsyn äro: arbetets närbelägenhet till arbetslöshetscentra och kommunikationsleder; lämplighet även som vinterarbete; villighet hos uppdragsgivarne — i regel vägdistrikt och kommuner — att av egna medel bidra med största möjliga belopp; vikten av att huvudparten av kostnaderna utgöres av arbetslöner, samt att arbetet icke kräver större myckenhet av specialutbildad arbetskraft; den större eller mindre lättheten att utan olägenhet avsluta arbetet i ofullbordat skick, därest tillgången på arbetslösa skulle tryta o. s. v. I sistnämnda syfte har i kontraktet mellan statsarbetena och uppdragsgivaren en klausul intagits, vilken befriar kommissionen från skyldigheten att färdigställa nödhjälpsarbeten, som beslutats och igångsatts med rådande arbetslöshet på vederbörande ort såsom försättning.

Omständigheter kunna emellertid ofta vara för handen, som göra det ur allmän synpunkt i hög grad önskvärt att fullborda ett arbete, även om den lokala arbetslösheten upphört. Ett vägarbete kan sålunda icke alltid när som helst avbrytas; i sitt halvfärdiga skick får det icke utgöra trafik hinder. I sådant fall bruka statsarbetena omvandla en förutvarande dagkoloni till fast förläggning och fullborda arbetet med utsocknes arbetslösa. Förhållandena i Norrland äro i detta hänseende belysande. Arbetslösheten inom de norrländska trävaruindustrierna upphörde med ett slag under försommaren, sedan sågverkskonflikten avslutats och exporten kommit igång. All kontant understödsverksamhet indrogs då omedelbart av kommissionen, och Norrlands statsarbeten begynte sin avveckling. I betraktande av de många viktiga och för Norrlands framtida utveckling värdefulla vägarbeten, som Norrlands statsarbeten hade under arbete, kunde denna avveckling emellertid icke taga formen av ett övergivande av halvfärdiga arbeten, utan dessa fullbordas nu med tillhjälp av arbetslösa från andra orter i landet, särskilt Bergslagen, vars av arbetslöshet alltjämt hårt hemsökta arbetarstam lättast kan finna sig till rätta i de norrländska förhållandena.

De exempel, som nyss lämnades, på de olika hänsyn, som maste öva inflytande på valet av ett nödhjälpsarbete, torde giva en föreställning om de mångahanda svårigheter, som härvid möta. Det är sällan möjligt att i lika grad taga hänsyn till alla dessa faktorer. Vid valet av nödhjälpsarbeten har emellertid kommissionen städse strävat att ställa sig statsmakternas uttalade önskemål till

efterrättelse, att företräde bör lämnas åt jord- och skogsförbättringsarbeten. Enligt kommissionens uppfattning äro också resultaten av statsarbetenas verksamhet ägnade att ingiva tillfredsställelse. De sammanlagt ca 70,000,000 kronor, som under åren 1921 och 1922 av statsmedel utgivits för nödhjälpsarbeten av olika slag — mot endast tillhoppa 17,000,000 för understödsverksamhet under samma tid — hava åstadkommit verkliga och varaktiga nyttigheter, ofta av direkt produktiv natur, som nationalekonomiskt sett utgöra en mot utgifterna svarande ökning av landets realkapital. Härtill kommer den betydelse, som anvisningen till nödhjälpsarbete allttjämt äger för att förebygga understödsverksamhet och pröva de understöddas arbetsvillighet samt den välsignelse arbetet utgör för de arbetslösa själva, i jämförelse med den demoraliserande sysslolösheten vid långvarigt understöd.

Beträffande det av 1922 års riksdag gjorda uttalandet, att hinder icke synas böra möta att jämväl använda statsarbetena som ett led i det arbete för den inre kolonisationens befrämjande, som påkallas av önskvärdheten att till jordbruket återföra övertaliga industriarbetare, må meddelas, att under året enligt Kungl. Maj:ts beslut Södra Sveriges statsarbeten medverkar vid iordningställande av kolonaten Nöttja och Buxabygd i Kronobergs län, Högsbogen i Uppsala län och Bjurfors i Kopparbergs län, för vilka statsarbetenas arbetskostnader beräknats till sammanlagt ca 220,000 kronor. Ytterligare fyra kolonat äro av Kungl. Maj:t beslutade, men ännu icke påbörjade. I detta sammanhang torde böra erinras, att en stor del av de utförda nyanläggningarna av vägar, särskilt i Norrland, få anses utgöra betydelsefulla kolonisationsinsatser, enär härigenom skapats en oundgänglig förutsättning för vidsträckt traktors öppnande för bebyggelse.

Vid 1922 års riksdag uttalade sig statsutskottet även för ett inom kommissionen reservationsvis framkommet och sedermera i proposition nr 11 upptaget förslag om statsbidrag under vissa villkor till kommunala nödhjälpsarbeten. Efter riksdagens godkännande härav inflöt i den nya kungörelse angående statsbidrag till arbetslöshetshjälp, som Kungl. Maj:t utfärdade den 7 juli 1922, ett nytt kapitel om statsbidrag till kommunalt arbetsföretag, enligt vilket sådant bidrag utgår för det antal hela arbetsdagar, under vilka arbete vid företaget beredes arbetslösa, med högst det belopp för varje dag och arbetslös, som, därest arbetslöshetsunderstöd utgått, kan antagas hava tillkommit kommunen såsom statsbidrag till sådant understöd åt de i företaget anställda arbetslösa. Den kommun, som ämnar starta sådant nödhjälpsarbete och komma i åtnjutande av statsbidrag härfor, skall, innan verksamheten begynnes, inhämta arbetslöshetskommissionens medgivande samt för ändamålet ingiva en utförligt motiverad ansökan om statsbidrag. Kommissionen äger därefter besluta, huruvida och i vilken omfattning statsbidrag skall utgå samt vid beviljandet av statsbidrag fastställa avlöningsbelopp pr dag och arbetare med iakttagande av, att arbetslönerna ej överstiga de för statens nödhjälpsarbeten i orten vederbörligen bestämda, ävensom meddela närmare bestämmelser och villkor för företags anordnande och bedrivande samt för de arbetslösas anvisande till arbetet, i vilket hänseende enahanda grunder böra komma till användning, som gälla för statens nödhjälpsarbeten. Denna nya hjälpform, som från statsutskottets sida motiverats med önskvärdheten av att möjliggöra en begränsning av den oberäknat stora statliga organisation, som måste improviseras för de statliga nödhjälpsarbetena, torde komma att underlätta en blivande fullständig avveckling av dessa, enär staten för de under kommunal regi bedrivna arbetena icke åtagit sig några kontraktförbindelser och sålunda lättare

kan, när helst ställningen på arbetsmarknaden icke längre anses påkalla deras bedrivande, genom understödsverksamhetens inställande upphöra med sitt bidragslämnande. Hittills hava sådana statsbidrag till kommunala nödhjälpsarbeten lämnats till städerna Kalmar, Linköping, Ludvika, Trollhättan och Värnamo.

I enlighet med riksdagens direktiver verkställde kommissionen våren 1922 en utredning rörande de gängse grovarbetarlönerna på öppna arbetsmarknaden. Med ledning härav fastställdes för varje arbetslöshetsort i landet den konstaterade lägsta lön, för vilken arbete i avsevärd omfattning kunde beredas, och bestämdes därefter nödhjälpslönen storlek. På grundval härav bestämde vidare kommissionen förhållandet mellan nämnda grovarbetarlön och nödhjälpslönen resp. understödssatserna samt dessa senares maximum pr vecka, på sätt framgår av efterföljande tabell, där den högsta dagsförtjänsten 1 a. på kronor 8:50 gäller Stockholm och den lägsta, eller kronor 3:—, en hel del kommuner på landsbygden i södra och mellersta Sverige:

Tabell över nödhjälpslöner och understöd.

Grupp	Fastställd grovarbetarelön på öppna arbetsmarknaden		Minskning i %	Förtjänst vid ackord på nödhjälpsarbete		Timlön 77 % av ackordsförtjänsten	Avrundade till	Understödsbeloppen pr dag för				Maximum pr vecka
								Man och hustru	Ens. pers. över 18 år	Ens. pers. 15—18 år	Barn	
	Kronor			Kronor		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1 a....	8	50	25	6	40	0 62	0 50	3 —	2 —	1 20	0 60	25 50
1 b....	8	—	25	6	—	0 58	0 50	3 —	2 —	1 20	0 60	24 —
2.....	7	50	24	5	70	0 55	0 50	2 85	1 90	1 15	0 55	22 50
3.....	7	—	23	5	40	0 52	0 50	2 70	1 80	1 10	0 55	21 —
4.....	6	50	22	5	10	0 49	0 50	2 55	1 70	1 —	0 50	19 50
5.....	6	—	21	4	75	0 46	0 45	2 40	1 60	0 95	0 50	18 —
6.....	5	50	20	4	40	0 42	0 40	2 20	1 45	0 90	0 45	16 50
7.....	5	—	19	4	05	0 39	0 40	2 05	1 35	0 80	0 40	15 —
8.....	4	50	18	3	70	0 36	0 35	1 85	1 25	0 75	0 35	13 50
9.....	4	—	14	3	45	0 33	0 35	1 75	1 15	0 70	0 35	12 —
10.....	3	50	9	3	20	0 30	0 30	1 60	1 05	0 65	0 30	10 50
11.....	3	—	2	2	95	0 28	0 30	1 50	1 —	0 60	0 30	9 —

I praktiken har det visat sig särdeles vanskligt att söka bringa nödhjälpsarbetarnas dagsförtjänster i överensstämmelse med det sålunda för varje särskild ort fastställda maximum. Med god arbetsintensitet och i mån av arbetarnas ökade förtrogenhet med arbetet stegras regelbundet arbetsförtjänsterna över sagda gräns, enär den principen iakttagits, att förtjänsten på ett satt ackord icke bör beskäras. Tendera förtjänsterna att ytterligare ökas, måste vid ny ackordssättning större krav ställas på arbetskraften, på det att den genomsnittliga förtjänsten vid arbetsplatsen ifråga någorlunda hålles i jämnhöjd med föreskrivet maximum. Denna komplicerade lönepolitikens rätta handhavande ställer betydande krav på den lokala arbetsledningen. Statsarbetena söka genom regelbundna inspektions-

rapporter skaffa sig noggrann kännedom om det växlande löneläget på de olika arbetsplatserna, varefter resultatet sedermera meddelas kommissionen. Nödhjälpsarbetarna hava emellertid särskilt under våren 1922 reagerat mot de lönesänkningar, som den fallande löne- och prisnivån i landet gjorde nödvändiga, samt igångsatt strejker och blockader av en del nödhjälpsarbeten. Då kommissionen härvid efter given frist entledigade dessa arbetslösa och anvisade nya till de blockerade platserna, kunde dessa arbetsnedläggelser icke upprätthållas. Under de sista månaderna har icke arbetsfreden blivit nämnvärt störd vid de statliga nödhjälpsarbetena, och de säregna villkor, varunder statsarbetena bedriva sin verksamhet, synas efter hand hava funnit mera förståelse hos de arbetslösa.

I samband härmed får kommissionen vitsorda, att alltsedan i våras inga sådana konflikter förekommit på öppna arbetsmarknaden, som vållat några svårare komplikationer med avseende på arbetslöshetspolitiken. Uppkomna fall hava kunnat lösas genom tillämpning av de grunder härför, som statsutskottet utstakade i sitt utlåtande vid 1922 års riksdag, och kommissionens arbetsutskott har i dessa fall varit enigt i sitt bedömande, varför intet sådant spörsmål behövt bringas inför Kungl. Maj:t.

I sitt utlåtande över proposition nr 11 vid 1922 års riksdag uttalade statsutskottet, att hinder icke skulle föreligga för att utbetala statsbidrag till kommun, vilken som villkor för understöds utgående fordrade en viss enklare arbetsprestation per vecka för kommunens räkning av de sålunda understödda. Å andra sidan ansåg icke statsutskottet det vara skäligt, att såsom motprestation för understödsbeloppen avkräva de arbetslösa mera arbete, än som motsvarar två dagars arbetstid i veckan. Denna uppfattning biträdades också av riksdagen. Hos kommunerna har den också vunnit genklang, i det att viss arbetsplikt för understödda arbetslösa redan föreskrivits i några kommuner och i andra är under förberedande i samband med understödsverksamhetens eventuella återupptagande eller vidgande under innevarande vinter.

Då det gångna årets erfarenheter hava visat, att nu gällande bestämmelser och direktiv även i övrigt motsvara sitt syfte och utgöra ett bärkraftigt underlag för verksamhetens rationella bedrivande, har kommissionen i detta hänseende icke några förändringar att föreslå.

Arbetslösheten torde under år 1922 hava pålagt Sveriges kommuner ännu större ekonomiska offer än 1921. Trots sitt brydsamma finansläge hava många kommuner dock bemödat sig att av egna krafter bistå sina arbetslösa, vilket bl. a. framgår av de i tabellen, bilaga A., meddelade uppgifterna om antalet sysselsatta vid kommunala nödhjälpsarbeten. Även *landstingen* hava under hösten 1922 beviljat avsevärda bidrag till arbetslöshetens bekämpande, tillhoppa icke mindre än i runt tal 3,131,400 kr. Detta belopps fördelning på de olika länen framgår av nedanstående tabell.

Av landstingen för år 1923 beviljade anslag till arbetslöshetens bekämpande.

L ä n	Till nöd- hjälp- arbeten eller understöd	Till lån	L ä n	Till nöd- hjälp- arbeten eller understöd	Till lån
Stockholms	30 000: —	300 000: —	Skaraborgs	25 000: —	—
Uppsala	37 500: —	37 500: —	Värmlands	300 000: —	—
Södermanlands	50 000: —	—	Örebro	50 000: —	300 000: —
Östergötlands	100 000: —	—	Västmanlands	—	100 000: —
Jönköpings	100 000: —	—	Kopparbergs	—	250 000: —
Kronobergs	70 000: —	—	Gävleborgs	250 000: —	—
Kalmar norra	30 428: 10	—	Västernorrlands	—	200 000: —
Kalmar södra	75 000: —	—	Jämtlands	30 000: —	—
Gottlands	21 000: —	—	Västerbottens	—	100 000: —
Blekinge	100 000: —	—	Norrbottnens	—	125 000: —
Kristianstads	150 000: —	—			
Malmöhus	200 000: —	—	Summa	1 718 928: 10	1 412 500: —
Hallands	50 000: —	—	Summa summarum	3 131 428: 10	
Göteborgs o. Bohus	50 000: —	—			
Älvsborgs	{ endast }	—			
	{ restmedel }				

De anslag å tillhopa 27,000,000 kronor, varav 12,000,000 kronor lånemedel, som riksdagen beviljade för *statsbeställningar* och *kristidsarbeten*, ha enligt förslag från vederbörande verk och efter arbetslöshetskommissionens hörande av Kungl. Maj:t under årets lopp fördelats på följande sätt vad anslagen till statsbeställningar beträffar.

Av Kungl. Maj:t anvisade medel till statsbeställningar hos industrien under år 1922.

Datum för nådigt brev	Anvisat till	Ur 15 000 000 kronors- anslaget
1922		
20 juli	Kungl. Biblioteket	50 000
”	Marinförvaltningen	1 439 000
”	Arméförvaltningen	2 648 700
”	Sjökarteverket	380 000
”	Lotsstyrelsen	482 300
”	Järnvägsstyrelsen	3 234 600
”	Telegrafstyrelsen	1 375 000
”	Vattenfallsstyrelsen	4 625 000
27 september	Luftfartsstationen vid Göteborg	130 000
9 november	Vattenfallsstyrelsen	90 000
28 ”	D:o	200 000
	Kronor	14 654 600
	Vid utgången av år 1922 odisponerat belopp: kronor	345 400
	Kronor	15 000 000

Nedanstående tabell utvisar fördelningen av anslagen till kristidsarbeten.

Av Kungl. Maj:t anvisade medel till kommunikationsverken för bekämpande av arbetslöshet under år 1922.

Datum för nådigt brev	Anvisat till	Ur anslaget av låne-medel	Ur 70 000 000 kronors-anslaget	Ur 15 000 000 kronors-anslaget	Summa
1922					
19 maj	Järnvägsstyrelsen.....	—	200 000	—	200 000
7 juli	Vattenfallsstyrelsen	2 455 000	—	4 625 000	7 080 000
”	Järnvägsstyrelsen.....	1 309 000	—	3 234 600	4 543 600
”	Telegrafstyrelsen	1 236 000	—	1 375 000	2 611 000
8 september..	Järnvägsstyrelsen	—	200 000	—	200 000
9 november ..	Vattenfallsstyrelsen	—	—	90 000	90 000
” ..	D:o	—	—	200 000	200 000
	Kronor	5 000 000	400 000	9 524 600	14 924 600

Någon ny statsbeställning av gatsten torde enligt kommissionens uppfattning icke böra göras för instundande vinter. Stenindustriens läge är icke för närvarande sämre än t. ex. exportbranschernas inom järnindustrien. Statens stenlager uppgick den 1 januari 1922 enligt uppgifter från stenleveranscentralen till 514,082.82 kvm. storgatsten, 120,148.75 kvm. smågatsten, 19,563.50 kvm. maskinhuggen gatsten och 15,422.29 löpm. gångbaneflis, representerande ett tillverkningsvärde av cirka 5 miljoner kronor. Under året ha genom statsbeställningar tillverkats ytterligare 93,353 kvm. storgatsten, 54,815 kvm. smågatsten och 4,666 löpm. gångbaneflis, representerande ett tillverkningsvärde av cirka 1 miljon kronor. Av dessa lager hava jämlikt statsmakternas beslut till vägdistrikt och kommuner levererats 103,368.12 kvm. storgatsten, 58,224.95 kvm. smågatsten, 7,861.50 kvm. maskinhuggen gatsten och 8,641.81 löpm. gångbaneflis, representerande ett tillverkningsvärde av cirka 1,220,000 kronor, vadan Statens stenleveranscentraler lager vid utgången av detta år utgör 504,067.70 kvm. storgatsten, 116,738.80 kvm. smågatsten, 11,702 kvm. maskinhuggen gatsten och 11,446.98 löpm. gångbaneflis, representerande ett tillverkningsvärde av cirka 4,780,000 kronor.

På grund av arbetslöshetens nedgång under senare delen av året, varigenom kommissionen kunnat begränsa sin hjälpverksamhet till vissa fack, hava besparingar uppkommit på det beviljade anslaget. Storleken av under året för arbetslöshetens lindrande anslagna penningmedel samt dispositionen av desamma framgår av bilagda tablå, därvid utgifterna beräknats t. o. m. den 31 december 1922.¹⁾

Arbetslöshetskommissionens ifrågavarande skrivelse av den 14 december 1922 innehöll ock beräkningar angående behovet av ytterligare anslag för arbetslöshetens bekämpande och blev i denna del återgiven i statsverkspropositionens omförmälda punkt 20, dit jag tillåter mig

¹⁾ Tablå är såsom bilaga B fogad vid denna skrivelse till riksdagen.

hänvisa. I anslutning till vad dåvarande departementschefen yttrade vid föredragning inför Kungl. Maj:t av nämnda punkt har jag i skrivelse den 28 sistlidna april anmodat arbetslöshetskommissionen att avgiva förslag rörande den framställning till riksdagen i omförmälda ärende, vartill nu rådande förhållanden gäve anledning; och hade kommissionen att, om så funnes lämpligt, därvid särskilt beröra frågan om fullbordande under innevarande år — med anlitan av medel, som anvisats till arbetslöshetens bekämpande — av sådana utav Norrlands statsarbeten påbörjade vägföretag, till vilka anvisning av arbetslösa icke med fördel kan ske.

Arbets-
löshets-
kommissionen
den 11 maj
1923.

Arbetslöshetskommissionen har den 11 innevarande maj avgivit det sålunda begärda utlåtandet och därvid anfört följande:

Då kommissionen i skrivelse till chefen för socialdepartementet den 14 december 1922 framlade sin uppfattning av den sannolika utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden och hjälpbehovets därav beroende omfattning, beräknade kommissionen att av anslag, som blivit beviljade till arbetslöshetens bekämpande, skulle den 1 januari 1923 till förfogande återstå ett belopp av omkring 21,700,000 kronor. Vid sedermera verkställt bokslut visade sig emellertid denna beräkning hava varit något för hög, i det att det belopp, som vid årsskiftet faktiskt stod till förfogande, utgjorde 19,757,000 kronor. Av sistnämnda summa har under tiden från och med den 1 januari till och med den 30 april 1923 tagits i anspråk ett belopp av 7,636,000 kronor, vadan således beloppet av tillgängliga anslagsmedel den 1 maj 1923 utgjorde 12,121,000 kronor.

Härtill komma utestående fordringar hos vägstyrelser, kommuner och vederbörande statsarbetens övriga uppdragsgivare. För de nödhjulsarbeten, som blivit av kommissionen beslutade före den 30 april 1923, utgjorde kommissionens tillgodohavande hos vederbörande uppdragsgivare nämnda dag 13,265,000 kronor. Då nu pågående nödhjulsarbeten beräknas bli färdigställda före utgången av budgetåret 1923—1924, förfaller således efter hand sagda summa till betalning under nämnda budgetår. Beträffande utsikterna att i behörig tid få de förfallna beloppen inbetalda är det givetvis icke möjligt att nu uttala sig med full säkerhet. Kommissionen kan emellertid vitsorda, att hittills i regel ingen svårighet förelegat för vederbörande statsarbeten att efter respektive arbetens färdigställande och avsynande få de i kontrakten avtalade bidragen inlevererade. Under förutsättning att förhållandena i detta avseende framdeles komma att ställa sig lika fördelaktiga som hittills varit fallet, kan det ovannämnda fordringsbeloppet, 13,265,000 kronor, medräknas såsom tillgång den 1 maj 1923. Det belopp, som står till kommissionens förfogande för tiden från och med den 1 maj 1923 till och med utgången av budgetåret 1923—1924, kan således beräknas utgöra 25,265,000 kronor.

Vad därefter angår utgifterna utgöras de viktigaste posterna härvidlag av statsbidragen till nödhjulsarbeten och statsbidragen till understödsverksamhet. Storleken av ifrågavarande utgiftsposter kommer givetvis att röna ett starkt inflytande av den blivande utvecklingen av läget på arbetsmarknaden. Sedan kommissionen avgav sitt ovan omförmälda yttrande den 14 december 1922, har situationen med avseende på arbetslösheten och hjälpverksamheten utvecklats på sätt som framgår av nedanstående siffror.

T i d p u n k t	Totala summan arbetslösa	Antal arbets- lösa, som erhållet arbets- löshets- understöd	Antal arbetslösa, som vunnit anställning	
			i statliga nöd- hjälpssarbeten	i kommunala nöd hjälps- arbeten
1922: 31 december	45 900	6 200	13 816	3 300
				med utan stats- stats- bidrag bidrag
1923: 31 januari	55 500	8 600	14 781	670 4 299
" 28 februari	49 200	8 000	14 346	1 073 4 153
" 31 mars	43 400	7 500	13 693	1 212 3 719
" 30 april	35 000	4 600	14 249	1 036 —

Siffrorna för den 30 april äro icke fullt definitiva, men torde icke komma att nämnvärt avvika från de här uppgivna.

Antalet arbetslösa har sålunda befunnit sig i jämn nedgång sedan sistlidne januari månad. Detta förhållande sammanhänger givetvis delvis med årstiden, men är otvivelaktigt även beroende på den konjunkturförbättring, som under de senaste månaderna gjort sig gällande. Huruvida denna konjunkturförbättring under det närmaste året kommer att fortsätta i samma tempo som hittills, tilltror sig kommissionen icke att kunna med någon grad av säkerhet bedöma. Givetvis måste man vara beredd på möjligheten av omkastningar härvidlag. Kommissionen kan följaktligen icke framlägga någon säker beräkning av utgifterna för arbetslöshetens bekämpande under det kommande budgetåret. Kommissionen har emellertid beräknat hur nämnda utgifter skulle ställa sig under förutsättning, dels att samtliga för närvarande beslutade statliga nödhjälpsarbeten skulle under budgetåret fullbordas, dels ock att understödsverksamheten skulle under året fullföljas i ungefärligen samma omfattning som hittills varit fallet. Resultatet av den under nämnda två förutsättningar verkställda beräkningen tillåter sig kommissionen att härmed framlägga. Kommissionen vill endast förutskicka den anmärkningen, att beräkningarna avse tiden intill utgången av budgetåret 1923—1924. Kommissionen har visserligen tidigare uttalat, att dess verksamhet borde kunna vara avvecklad den 1 maj 1924. Då nu ifrågavarande utgiftsberäkningar emellertid avse att utröna behovet av anslag, har det synts riktigast att utsträcka dem till att omfatta hela det instundande budgetåret.

Vad då till en början angår utgifterna för statliga nödhjälpsarbeten har kommissionen från vederbörande införskaffat beräkning å det belopp, som från den 1 maj 1923 erfordras för fullbordande av samtliga de statliga nödhjälpsarbeten, vilka intill nämnda dag blivit av kommissionen beslutade. Ifrågavarande beräkningar utvisa, att sagda arbeten kunna färdigställas för en kostnad av 16,147,000 kronor.

Beträffande därefter kostnaden för statsbidrag till understödsverksamhet vill kommissionen erinra om, att kommissionen i sin meromnämnda skrivelse den 14 december 1922 beräknade, att ifrågavarande kostnad för tiden 1 maj 1923—30 april 1924 skulle komma att uppgå till 900,000 kronor. Utsträcket beräkningen till att avse tiden intill den 1 juli 1924 torde beloppet böra höjas till 1,000,000. Här- till måste emellertid läggas ett belopp av 700,000 kronor, utgörande ännu icke

utbetalat statsbidrag till understödsverksamhet för mars och april månader 1923. Statens utgifter för understödsverksamhet under tiden 1 maj 1923—30 juni 1924 skulle således kunna beräknas till *1,700,000 kronor*.

Ovan anförda beräkningar av kostnaderna för nödhjälpsarbeten avse, såsom redan angivits, de *statliga* nödhjälpsarbetena. I jämförelse med dessa spela de s. k. stats-kommunala nödhjälpsarbetena en underordnad roll. Statens utgifter för sistnämnda arbeten torde för den tid, varom här är fråga, icke behöva beräknas till högre belopp än *400,000 kronor*.

Vad sedermera angår kostnaderna för hyreshjälpsverksamheten hava dessa kostnader hittills kontinuerligt sjunkit och växlat under år 1922 mellan 200,000 kronor och 160,000 kronor per kvartal. Under sådana förhållanden torde det vara tillräckligt att beräkna utgifterna för hyreshjälpen till 150,000 kronor per kvartal, vilket för tiden 1 juli 1923—1 juli 1924 skulle utgöra en utgift av 600,000 kronor. Till denna summa böra emellertid läggas utgifterna för hyreshjälpsverksamheten under första halvåret 1923, när några utbetalningar ännu icke verkställts till kommunerna för deras kostnader för ifrågavarande verksamhet under nämnda tid. Detta utgiftsbelopp kan beräknas till 350,000 kronor. Statens utgifter för hyreshjälpsverksamheten under tiden 1 maj 1923—30 juni 1924 skulle alltså uppgå till *950,000 kronor*.

Vad slutligen beträffar kostnaderna för arbetslöshetskommissionens administration utgöra ifrågavarande kostnader för innevarande halvår 75,000 kronor. Med hänsyn till den personalminskning, som redan verkställts och som givetvis alltjämt kommer att fortgå, synes det vara tillräckligt att beräkna kommissionens administrationskostnader för tiden 1 maj 1923—30 juni 1924 till *100,000 kronor*.

De beräkningar av tillgångar och utgifter, som kommissionen sålunda verkställt, te sig i sammanfattning på följande sätt:

Tillgångar.

1. Tillgängliga anslagsmedel den 1 maj 1923.....	kronor 12,121,000: —
2. Utestående fordringar för samtliga nödhjälpsarbeten, som av kommissionen beslutats före den 1 maj 1923	» 13,265,000: —
	<hr/> Kronor 25,386,000: —

Utgifter.

1. Utgifter för fullbordande av alla statliga nödhjälpsarbeten, som av kommissionen beslutats före den 1 maj 1923	kronor 16,147,000: —
2. Utgifter för statsbidrag till understödsverksamhet 1 maj 1923—30 juni 1924	» 1,700,000: —
3. Utgifter för stats-kommunala arbeten 1 maj 1923—30 juni 1924	» 400,000: —
4. Utgifter för hyreshjälpsverksamhet 1 maj 1923—30 juni 1924	» 950,000: —
5. Administrationskostnader 1 maj 1923—30 juni 1924	» 100,000: —
<i>Överskott</i>	» 6,089,000: —
	<hr/> Kronor 25,386,000: —

Under antagande av att samtliga hittills beslutade nödhjälpsarbeten skulle slutföras och att understödsverksamheten skulle fortgå ungefärligen i samma omfattning som hittills skulle således vid slutet av budgetåret 1923—1924 förefinnas en behållning av omkring 6,000,000 kronor. Detta belopp betecknar den marginal, inom vilken kommissionen skulle hava att röra sig för eventuellt erforder-

liga utvidgningar av nödhjälpsverksamheten, eller för den händelse svårigheter skulle uppstå att indriva statsverkets tillgodohavanden för nödhjälpsarbeten.

Av den verkställda beräkningen synes man kunna draga den slutsatsen, att därest den ekonomiska konjunkturen fortsättningsvis kommer att utvecklas i gynnsam riktning, kommissionens nu befintliga tillgångar skola visa sig tillräckliga för instundande budgetår. Man måste likväl förutsätta möjligheten af att nämnda utvecklingsriktning kan brytas och svårigheter därigenom uppstå. Ävenså måste man räkna med den eventualiteten, att kommissionens fordringar kunna komma att inflyta på ett otillfredsställande sätt. Emellertid torde man kunna förutsätta, att kommissionens nu befintliga tillgångar även under ogynnsamma omständigheter skola räcka intill dess 1924 års riksdag sammanträtt. Skulle därefter på grund av oförutsedda händelser ytterligare anslag för arbetslöshetens bekämpande visa sig vara erforderligt, antager kommissionen att det skall kunna låta sig göra att få disponera ett dylikt anslag redan under budgetåret 1923—1924. Därest detta kommissionens antagande är riktigt, synes det kommissionen icke erforderligt att nu av riksdagen begära något anslag för bekämpande av arbetslösheten. Skulle åter kommissionens berörda antagande vara oriktigt, torde försiktigheten bjuda, att det i innevarande års riksstat för ifrågavarande ändamål beräknade anslaget begäres av riksdagen.

På grund av vad såhunda anförts får arbetslöshetskommissionen såsom sitt yttrande i ärendet anföra, att kommissionen, under förutsättning att det är möjligt att i fall av trängande behov vid 1924 års riksdag erhålla ett anslag, som får disponeras redan under budgetåret 1923—1924, finner det icke vara erforderligt att av innevarande års riksdag begära något anslag för bekämpande av arbetslösheten.

I ovan berörda ämbetsskrivelse den 28 april 1923 har herr statsrådet jämväl anmodat arbetslöshetskommissionen att, om så finnes lämpligt, vid avgivande av sitt yttrande i förevarande ärende särskilt beröra frågan om fullbordande under innevarande år — med anlitande av medel, som anvisats till arbetslöshetens bekämpande, men vid sidan av nödhjälpsverksamheten — av sådana utav Norrlands statsarbeten påbörjade vägföretag, till vilka anvisning av arbetslösa icke med fördel kan ske.

Med anledning härav får arbetslöshetskommissionen som sin mening uttala, att spörsmålet om det lämpligaste förfarandet för färdigställande av sådana statsarbeten, som eventuellt icke kunna fullbordas genom användning av arbetslösa, icke för närvarande torde vara aktuellt. I närvarande stund äro 3,489 arbetslösa sysselsatta vid Norrlands statsarbeten, och det är ingalunda uteslutet, att de pågående arbetsföretagen i Norrland kunna i sin helhet fullbordas såsom nödhjälpsarbeten. Skulle framdeles visa sig, att så icke kan ske, måste spörsmålet om ifrågavarande arbetens färdigställande givetvis tagas i övervägande, men kommissionen finner sig på sakens nuvarande stadium icke kunna göra något uttalande angående vilka åtgärder, som i sådant fall lämpligen böra företagas. Emellertid vill kommissionen redan nu framhålla, att de medel, som anvisats till arbetslöshetens bekämpande, enligt kommissionens mening böra reserveras för sådana arbeten, som ingå i nödhjälpsverksamheten, och icke användas till allmänna arbeten vid sidan av denna verksamhet.

Enligt de av arbetslöshetskommissionens majoritet i skrivelsen den 14 december 1922 framlagda beräkningarna skulle vid slutet av april

Departements-
chefen.

månad 1924, då den pågående statliga verksamheten för meddelande av arbetslöshetshjälp antogs kunna upphöra, av de för arbetslöshetens bekämpande redan beviljade medlen jämte befintliga tillgodohavanden för utförda nödhjälpsarbeten återstå mera än 7,000,000 kronor, vadan kommissionen fann, att hos innevarande års riksdag inga äskanden behövde göras för nämnda ändamål. Då Kungl. Maj:t likväl i statsverkspropositionen föreslog riksdagen att i avvaktan på en blivande proposition i ämnet å riksstaten för budgetåret 1923—1924 beräkna ett anslag av 5,000,000 kronor för arbetslöshetens bekämpande, lärer denna åtgärd hava vidtagits av försiktighet i avvaktan på förhållandenas utveckling under den tid, riksdagen komme att vara samlad. Det har nu visat sig, att arbetslösheten ytterligare minskats och att näringslivet i stort sett fortfarande att stadigt om än långsamt utveckla sig i gynnsam riktning.

Arbetslöshetskommissionen har i sitt den 11 innevarande maj avgivna utlåtande framlagt nya beräkningar rörande auslagsbehovet på grundval av rådande förhållanden och därvid utgått ifrån, att samtliga hittills beslutade nödhjälpsarbeten skulle fullbordas och understödsverksamheten fortgå ungefärligen i samma omfattning som hittills intill slutet av budgetåret 1923—1924. Enligt dessa beräkningar, som synas vara uppgjorda med tillbörlig försiktighet, kommer att vid sistnämnda tidpunkt, den 30 juni 1924, av redan beviljade medel inklusive tillgodohavanden finnas ett överskott å omkring 6,000,000 kronor. Till detta belopp skulle alltså, även om intet nytt anslag beviljas, en säkerhetsmarginal finnas för det fall, att hjälpverksamheten behövde utvidgas eller svårigheter skulle uppstå med indrivningen av tillgodohavandena hos vägstyrelser, kommuner och andra för utförda nödhjälpsarbeten. Med utgångspunkt därifrån har kommissionen, vars utlåtande är enhälligt, funnit det icke vara erforderligt att av innevarande års riksdag begära något anslag för bekämpande av arbetslösheten, detta dock under förutsättning av möjligheten att i fall av trängande behov genom beslut av 1924 års riksdag erhålla ett anslag, som kunde disponeras redan under budgetåret 1923—1924.

För min del vill jag givetvis icke bestrida möjligheten av en sådan omkastning i den ekonomiska utvecklingen, att säkerhetsmarginalen å 6,000,000 kronor visar sig otillräcklig. Men sannolikheten härför är nu av allt att döma så ringa, att det enligt min mening icke kan ifrågakomma att av sådan anledning belasta den hårt ansträngda budgeten för tiden 1 juli 1923—30 juni 1924 med ett anslag för utökande av denna marginal. Om, mot förmodan, en dylik försämring av läget å arbetsmarknaden skulle inträda eller dröjsmål med inbetalning av statens tillgodohavanden skulle nödvändiggöra beredandet av tillfälligt driftkapi-

tal för den statliga hjälpverksamheten, lär de erforderliga medlens anskaffande före utgången av nästa budgetår icke möta några svårare hinder av budgetteknisk natur.

Jag har i likhet med arbetslöshetskommissionen utgått ifrån, att man icke bör ifrågasätta några ändringar i de beträffande den statliga hjälpverksamheten enligt riksdagens skrivelser den 7 juni 1922, nr 291, och den 13 april 1923, nr 79, gällande direktiven eller eljest av kommissionen tillämpade principerna. Med hänsyn till den planerade avvecklingen av denna verksamhet torde, om den ekonomiska utvecklingen fortgår i väntad riktning, några nya nödhjälpsarbeten av större omfattning icke vidare böra påbörjas. Vad angår frågan om avslutandet av redan påbörjade nödhjälpsarbeten, särskilt vägföretag i Norrland, i annan ordning än den för hjälpverksamheten gällande men med anlåtande av medel, som anvisats till arbetslöshetens bekämpande, delar jag till fullo kommissionens uppfattning, att dessa företag, såvitt ske kan, böra fullbordas såsom nödhjälpsarbeten. Med hänsyn härtill och då det, enligt vad kommissionen framhållit, ingalunda är uteslutet, att de pågående arbetsföretagen i Norrland kunna i sin helhet fullbordas såsom nödhjälpsarbeten, är det enligt min mening ännu för tidigt att till avgörande upptaga frågan, huru fullbordandet av nämnda företag skall åstadkommas, därest det visar sig icke kunna ske i den för nödhjälpsarbeten gällande ordningen.

På grund av vad i det föregående anförts får jag hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte giva riksdagen tillkänna, att Kungl. Maj:t icke kommer att till nu pågående riksdag avlåta proposition i det under punkten 20 i femte huvudtiteln av statsverkspropositionen omförmälda ärendet angående anslag för budgetåret 1923—1924 för bekämpande av arbetslösheten, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behöva beräknas å staten för nämnda budgetår.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att skrivelse i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.

Tablå över understödsverksamhet med statsbidrag samt statliga och

Tidpunkt	Hela antalet arbetslösa (approxima- tivt)	Understödsverksamhetens omfattning					
		Antal kom- muner	Antal under- stöds- tagare	Understödens totalbelopp		Statens andel	Statsbidrag till hyreshjälp
1921.							
Juli 31	70- å 80 000	79	17 700	987 235	07	497 798 81	77 544 06
Augusti 31		74	16 000	1 025 081	18	516 116 50	
September 30		85	15 000	1 037 266	60	517 907 30	
Oktober 31	96 000	103	22 700	1 023 667	23	512 527 32	122 451 06
November 30	117 000	126	34 800	1 773 181	41	921 607 87	
December 31	140 900	171	47 800	2 536 872	—	1 315 775 27	
1922.							
Januari 31.....	163 000	206	61 000	2 824 875	94	1 492 718 05	183 850 01
Februari 28	156 000	215	65 400	3 162 924	23	1 682 912 69	
Mars 31.....	149 300	235	63 400	4 001 597	15	2 151 301 80	
April 30.....	124 700	236	53 300	2 927 151	49	1 617 626 09	157 305 26
Maj 31	84 500	221	28 100	1 824 673	80	993 348 30	
Juni 30	49 300	91	8 400	566 616	43	318 128 81	
Juli 31	38 300	53	4 800	381 958	65	217 579 76	96 000 (approx.)
Augusti 31	36 000	35	2 350	172 207	98	96 348 24	
September 30	35 100	33	2 340	185 253	42	100 908 14	
Oktober 31	37 300	33	2 300	147 230	36	83 121 63	—
(November 30).....	—	—	—	—	—	—	—
(December 31).....	—	—	—	—	—	—	—

¹⁾ I dessa siffror ingå även nödhjulsarbetena vid Statens järnvägars automobilvägar, Statens diknings-

²⁾ I dessa belopp ingå även kostnaderna för Statens järnvägars automobilvägar, Statens diknings- och

Bilaga A.

kommunala nödhjälpsarbeten under tiden 31 juli 1921—31 oktober 1922.

Statliga nödhjälpsarbeten						Statens kostnader ²⁾		Antal i kommunala nödhjälps- arbeten syssel- satta	
Antal arbetsplatser			Antal sysselsatta arbetslösa						
S. S. S. ¹⁾	N. S.	Summa	S. S. S. ¹⁾	N. S.	Summa				
200	6	206	11 467	348	11 815	2 925 221	74	—	
191	23	214	11 618	2 031	13 649	3 191 706	86	—	
218	35	253	10 303	3 611	13 914	3 116 173	64	—	
231	53	284	11 588	6 449	18 027	3 493 674	—	8 900	
263	75	338	12 320	6 834	19 154	4 112 335	88	8 700	
265	181	446	13 545	7 618	21 163	4 221 959	46	10 800	
305	183	488	14 408	10 083	24 491	4 098 953	60	13 200	
401	205	606	16 628	12 304	28 932	4 311 846	57	12 800	
448	211	659	18 493	13 090	31 583	6 073 109	24	10 200	
463	206	669	15 534	8 487	24 021	5 353 658	18	8 100	
430	208	638	12 837	4 613	17 450	3 382 482	79	6 200	
411	128	539	12 903	4 520	17 423	2 647 462	41	5 300	
405	100	505	14 915	3 709	18 624	3 286 974	04	4 200	
394	100	494	16 468	4 025	20 493	3 723 504	15	3 600	
370	112	482	15 733	4 550	20 283	4 435 212	56	3 500	
350	115	465	14 915	5 271	20 186	3 817 371	12	3 000	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	

och torvtäktarbeten samt arbetena vid Malmslätt.
torvtäktarbeten samt arbetena vid Malmslätt.

Bilaga B.

Arbetslöshetsanslagets disposition den 31 december 1922.
(enligt beräkning den 14 december).

Av riksdagen beviljade medel för 1922.

Av 1921 års riksdag, förslagsanslag, högst	3 000 000: —
» 1922 » » » »	20 000 000: —
» » » » »	15 000 000: —
» » » » reservationsanslag	50 000 000: —
	<hr/>
	88 000 000: —

Disponerat under 1922 intill den ¹⁴/₁₂.

Av Kungl. Maj:t anvisat till S. S. S.	29 500 000: —
» » » » » N. S.	11 500 000: —
» » » » Domänstyrelsen: för arb. åt arrendatorer å allm. skogar	200 000: —
» » » » Domänstyrelsen: till avverkn. å allm. skogar i Norrbotten	1 000 000: —
» » » » Stenleveranscentralen: för arb. åt stenarb.	1 000 000: —
» » » » Röda Korset: för tillverkn. av sjukvårdspersedlar	8 000: —
» » » » Marinförvaltningen: Nödhjälpsarb. Hågernäs flygstation	28 000: —
» » » » Arméförvaltningen: Planeringsarb. i Boden	30 000: —
» » » » Järnvägsstyrelsen: Väg Svanesund—Ströms-holms brygga	200 000: —
» » » » Järnvägsstyrelsen: Automobillinje Dingle—Hedekas	200 000: —
» » » » Norrbottens läns hjälpkommitté: Odlingsbidrag åt arbetslösa småbrukare	400 000: —
» » » » Statsbeställningar hos industrien	15 000 000: —
» » » » Egnahemsfond för bidrag åt arbetslösa, som erhållit egnahemslån	160 000: —
» » » » Hyresbidragsverksamhet	716 155: 27
» » » » Kursverksamhet	75 000: —
» » » » Kommissionens expensmedel 1922 ¹⁾	185 000: —
Av kommissionen utanordnat till understödsverksamhet ²⁾	10 950 734: 48
	<hr/>
	71 152 489: 75

Beräknade utgifter från den ¹⁴/₁₂ till årets slut.

Till understödsverksamhet	83 000: —
Beräknas odisponerat den ³¹ / ₁₂ 1922	16 764 510: 25
	<hr/>
	88 000 000: —

¹⁾ Kommissionens expensmedel ha under året anvisats från anslaget till kommittéer och utredningar under 5:te huvudtiteln men enligt nåd. brev av den 30 nov. 1922 skall vid årets slut i anspråk tagna expensmedel avföras från detta anslag och i stället belastas arbetslöshetsanslaget.

²⁾ Dessutom utanordnat enligt kommissionens protokoll av den 10 januari 1922 9 304: 91, som av statskontoret förts på 1921 års anslag.